

Sak 5: Årsmøtesak 2021

Styrets innstilling til vedtak: Årsmøtet vedtar uttalelsen *Inkluderende fellesskap*. Uttalelsen sendes Utdanningsnytt.

Inkluderende fellesskap

Det er bred enighet om at så langt det er mulig skal alle barn og elever ha et tilbud innenfor det ordinære skole- og barnehage tilbudet. Tanken om at ingen skal ekskluderes fra fellesskapet er forankret både politisk, blant fagfolk, i profesjonen og i samfunnet for øvrig.

Samtidig er det slik at normalitetsbegrepet på mange måter har blitt smalere. Denne utviklingen har kommet i kjølvannet av New Public Management og PISA-sjokket. Kartlegginger, resultatfokus og målstyring har ført til at det er klare kriterier for hvordan et barn bør være i møte med barnehage og skole. Når målet er at det skal være rom for alle, blir det et paradoks at det som defineres som normalt blir smalere. I iveren etter å sette i gang tidlig innsats blir vi kanskje mer opptatt av å finne feil og mangler – eller avvik – framfor å se barnet slik det er. Dette gir oss etiske utfordringer vi må reflektere over som profesjon. (Utdanning nr.1 2020, s. 44).

Tall for grunnskoleåret 2019/2020 viser en [økning i antall elever som tas ut av klassen](#).

Regjeringens stortingsmelding *Tett på – Tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO* har som intensjon å bidra til at flere barn og elever får den hjelpen de har behov for, men meldingen etterlater mange uavklarte spørsmål om hvordan målene skal nås. Meldingen følger opp arbeidet til Nordahl-utvalget og Stoltenberg-utvalget, samt politiske intensjoner skissert i stortingsmelding 19 *Tid for lek og læring – Bedre innhold i barnehagen* og stortingsmelding 21 *Lærelyst – Tidlig innsats og kvalitet*. I dag er det slik at halvparten av barnehagebarn og elever med behov for spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning, får dette av assistenter. Regjeringen ønsker derfor en kompetansekartlegging og et kompetanseløft for å tydeliggjøre behov og roller blant de ulike aktørene som utgjør laget rundt barnehagebarn/elever.

Det er ikke bare barnehagebarn og elever som har behov for spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning som kan falle utenfor fellesskapet. I skoler og barnehager ser vi en økning av barn med utagerende atferd, barn som ikke opplever mestring, barn med bekymringsfullt høyt fravær og mange som sliter psykisk. Summen av disse utfordringene blir stadig mer sammensatte. Politiske løfter om å styrke laget rundt barnet har vist seg vanskelig å få til i praksis gitt de stramme økonomiske rammene. Pandemien har ytterligere forverret situasjonen: [– Pandemien svekker laget rundt barn og elever \(utdanningsnytt.no\)](#).

Flyktningssituasjonen har ført til at mange barn, ungdom og voksne møter barnehage, skole og voksenopplæring med traumer, i tillegg til norskspråklige og faglige utfordringer. Mange har også en uavklart situasjon når det gjelder oppholdstillatelse og familiegjenforening. I

møte med disse nye utfordringene opplever lærerne å komme til kort, og veien til hjelp fra andre fagpersoner kan være lang.

I barnehagene må grunnbemanningen opp, og i skolen må laget rundt eleven styrkes. Støttesystemene må tilføres ressurser slik at de kan komme tidligere på banen og i større grad ha mulighet til å jobbe forebyggende. En slik satsing vil føre til at flere av barna i gråsonen vil fanges opp tidligere, slik at spesialpedagoger med relevant kompetanse kan bruke sine ressurser på de som virkelig trenger det. I stedet for å bruke tid til å måle og teste, må vi bruke tid på å forebygge og hjelpe. Etter et år med pandemi er det enda tydeligere at det forebyggende arbeidet må prioriteres og styrkes.

For noen kan prinsippet om inkluderende fellesskap bli fine ord på papiret der virkeligheten er opplevd utenforskap. Det trange handlingsrommet og det smale normalitetsbegrepet fører til at det tvinger seg fram behov for andre læringsarenaer. For noen vil dette kunne være en bedre vei inn i fellesskapet på sikt.